

سرشناسه: یقموری، جلال، ۱۳۶۲
 عنوان و نام پدیدآور: پیدایی و مستوری؛ نقد فلسفه ایده‌الیستی کانت و فیشته از نگاه هگل / جلال یقموری.
 مشخصات نشر: قم: شرق خیال، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری: ۲۰۰ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
 شابک : ۳۵۰۰۰ ریا: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۳۷-۱-۳
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت : کتابنامه.

عنوان دیگر: نقد فلسفه ایده‌الیستی کانت و فیشته از نگاه هگل.
 موضوع : کانت، ایمانوئل، ۱۷۲۴ - ۱۸۰۴ م. -- نقد و تفسیر
 موضوع : Kant, Immanuel, ۱۷۲۴ - ۱۸۰۴ -- Criticism and interpretation
 موضوع : فیشته، یوهان گوته‌لیپ، ۱۷۶۲ - ۱۸۱۴ م. -- نقد و تفسیر
 موضوع : Fichte, Johann Gottlieb -- Criticism and interpretation
 موضوع : هگل، گئورگ ویلهلم فریدریش، ۱۷۷۰ - ۱۸۳۱ م. -- دیدگاه درباره فلسفه
 موضوع : egel, Georg Wilhelm Friedrich -- Views on philosophy ۱۸۳۰-۱۷۷۰
 موضوع : فلسفه آلمانی -- قرن ۱۸ م.
 موضوع : Philosophy, German -- ۱۸th century
 موضوع : ایڈنالیسم آلمانی -- تاریخ -- قرن ۱۸ م.
 موضوع : Idealism, German -- History -- ۱۸th century
 موضوع : ایڈنالیسم -- تاریخ
 موضوع : Idealism -- History
 رده بندی کنگره: B ۲۶۱۵ - رده بندی دیویی: ۱۹۳ - شماره کتابشناسی ملی: ۶۰۲۲۶۰۷

پیدایی و مستوری؛ نقد فلسفه ایڈنالیستی کانت و فیشته از نگاه هگل

نویسنده: جلال یقموری

طرح جلد: فاطمه یقموری

صفحه آرای: محمد پاکیزه

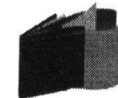
ناشر: شرق خیال

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۳۵۰۰۰ ریا

نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۳۷-۱-۳

نشر خیال

مرکز پخش:

قم. خیابان شهدا، کوچه ممتاز، کوچه ع شماره ۱۲. تلفن ۰۹۰۱۴۶۳۷۳۱۴

ISBN: 978-600-97837-3-1

پیدایی و مستوری
نقد فلسفه ایدئالیستی کانت و فیشته از
نگاه مکل

جلال یقموری

تقدیم به

روح مرحوم پدرم

و

وجود مادرم، که ساحل آغوشش، پناهی است در امواج

متلاطم زندگیم.

این اثر، پایان نامه کارشناسی ارشد فلسفه غرب نویسنده است که در آبان ۱۳۹۱ در دانشگاه مفید قم دفاع شده است. مرحوم دکتر محمود عبادیان، راهنما و دکتر محمدتقی چاوشی، مشاور این پایان نامه بوده اند. نگارنده با افزودن فصل های اول و دوم به بخش اول و ویرایش مجدد، کتاب پیش رو را آماده چاپ کرده است.

تشکر و قدردانی

هنگامی که به گذشته‌ام می‌نگرم، ردپای همهٔ عناصری که در شکل‌گیری شخصیت من تأثیر گذاشته‌اند را در خود مشاهده می‌کنم. همهٔ افراد؛ از خانواده و فامیل گرفته تا معلم‌ها و دوستان و شرایط محیطی و فرهنگی و....

بی‌شک من در این مجموعهٔ بزرگ معنی می‌یابم و آثارم در من. این عناصر و خدا از هم جدا نیستند. از این‌رو ابتدا خدا را سپاس که به من توان نوشتن این اثر را داد. من در این راه مدیون دعا‌های مادرم، صبر همسرم، و راهنمایی‌های بی‌دریغ اساتید خوبم دکتر محمود عبادیان و دکتر محمدتقی چاوشی هستم. باید بگویم با اینکه دکتر عبادیان، استاد راهنما و دکتر چاوشی مشاور من بودند، و بنا به روال باید بیشترین کمک را استاد راهنما انجام دهد، ولی به دلیل کهولت سن ایشان و اینکه در تهران بودند و من در قم، بیشترین زحمت مشورت در نگارش این اثر بر دوش استاد عزیزم دکتر چاوشی افتاد.

لازم است از رئیس وقت دانشگاه مفید، جناب آقای دکتر مسعود موسوی‌اردبیلی و همکاران محترمش در بخش آموزش و پژوهش که در آن زمان با طرح این پایان‌نامه موافقت کردند و همچنین دکتر میرسعید موسوی‌اردبیلی، داور پایان‌نامه تشکر کنم. در این راستا از تمامی اساتیدم که به دلیل رعایت اختصار از ذکر نام فرد آنها خودداری می‌کنم کمال امتنان را دارم. همچنین از برادر بزرگم جواد یقموری که زحمت صفحه‌آرایی این نوشته را کشید، قدردانی می‌کنم. در آخر از همه کسانی که نامشان ذکر شد و نشد و هر یک به نوعی مرا در نگارش این اثر یاری کردند، سپاسگزارم و برکت و طول عمر برای همه‌شان از خداوند خواستارم.

چکیده

پاره‌ای از فلاسفه مانند هایدگر و محققان و شارحان فلسفه، نظیر فیندلی، فلسفه هگل را اوج متافیزیک غرب می‌دانند. او معتقد بود آگاهی، خود را در بستر تاریخ می‌شناسد و کم‌کم از بستر فلسفه‌های تأملی به فلسفه‌ای نظرورز - که بر دوپاره‌گی‌های موجود در دل فلسفه‌های تأملی غلبه می‌کند - دست می‌یابد. از منظر هگل، فلسفه جدای از تاریخ آن نیست و به همین جهت در عدادِ معدود فلاسفه‌ای است که درس‌گفتار و نوشتاری در باب تاریخ فلسفه از او به‌جا مانده است. تاریخ فلسفه، تاریخ ثبت ادوار تحقق روح در تاریخ است. نوشتار حاضر با تکیه بر مطالب درس‌گفتارهایی پیرامون تاریخ فلسفه، در پی نشان دادن تفسیر هگل از نظام‌های فلسفی کانت و فیخته است که در ضمن آن امتیاز اندیشه وی از سایر نظام‌های ایدئالیستی تا حد زیادی روشن می‌شود. هگل، عنصر استعلا در تفکر کانت را به‌بوته نقد درآورد و مطلق فیخته را فاقد حیات یافت. تحقیق حاضر، بررسی گزارش هگل از این دو فیلسوف و نقدهایی است که بر آنها دارد.

کلید واژگان: ایدئالیسم، ایدئالیسم استعلایی، ایدئالیسم سوبرکتیو، تاریخ فلسفه، سوبرکتیویسم، مطلق.

عنوان	صفحه
بخش اول: کلیات	۱۵
۱. معنای ایدئالیسم	۱۷
۲. ریشه‌های نگاه ایدئالیستی	۲۴
۱-۲. پیش از افلاطون	۲۵
۱-۲-۱. آناکساگوراس	۲۵
۱-۲-۲. آنتی فون	۲۶
۱-۲-۳. پروتاگوراس	۲۶
۲-۲. افلاطون	۲۷
۳-۲. فلوپین	۳۰
۴-۲. دکارت	۳۲
۵-۲. لایبنیتس	۳۵
۶-۲. بارکلی	۳۷
۳. منتقدان ایدئالیسم	۳۹
۴. شکل‌گیری ایدئالیسم در آلمان و ایدئالیست‌های آلمانی	۴۶
۱-۴. شکل‌گیری ایدئالیسم در آلمان	۴۶
۱-۴-۱. جنبش رومانتیسم	۴۶
۱-۴-۲. تأثیرپذیری ایدئالیست‌ها از عرفای آلمان	۵۲
۱-۴-۳. نظریات درباره شکل‌گیری ایدئالیسم در آلمان	۵۴
۲-۴. فیلسوفانی که در زمره ایدئالیست‌ها آلمانی قرار می‌گیرند	۶۳
۱-۴-۲. کانت (Immanuel Kant)	۶۴
۲-۴-۲. فیشته (Johann Gottlieb Fichte)	۶۹

۴-۲-۳. شلینگ (Friedrich Wilhelm Joseph Schelling) ۷۱

۴-۲-۴. هگل (Georg Wilhelm Friedrich Hegel) ۷۳

۴-۲-۵. شوپنهاور (Arthur Schopenhauer) ۷۶

۴-۳. دیگر ایدئالیست‌های فلسفه مدرن ۷۸

بخش دوم: ایدئالیسم استعلایی کانت ۸۳

۱. نقد اول ۸۵

۱-۱. بیان مختصری از ایدئالیسم استعلایی کانت ۸۵

۱-۲. بیان صورت کلی انتقادات هگل بر وی ۹۲

۱-۲-۱. نقد هگل بر استنتاج استعلایی ۹۸

۱-۲-۱-۱. تلقی از من ۹۸

۱-۲-۱-۲. شرح ضرورت در شناخت ما ۱۰۳

۱-۲-۱-۳. امکان مطالعه پیشین از شناخت ۱۰۵

۱-۲-۲. نقد هگل بر ایدئالیسم استعلایی ۱۰۸

۱-۲-۲-۱. نقد کلی شیء فی نفسه ۱۰۸

۱-۲-۲-۲. مواجهه با استدلال اصلی کانت بر ایدئالیسم در

آنتی‌نومی‌ها ۱۱۰

۱-۳. بیان و ترتیب انتقادات هگل در جلد سوم درسگفتارهای تاریخ

فلسفه ۱۱۴

۱-۳-۱. قوه حسی ۱۱۴

۱-۳-۲. فاهمه ۱۱۴

۱-۳-۳. خرد ۱۱۶

۱-۳-۴. مسئله نفس ۱۱۸

۱-۳-۵. مسئله جهان ۱۱۹

۱۲۳.....	۱-۳-۶. مسئله خدا.....
۱۲۷.....	۲. نقد دوم.....
۱۲۷.....	۲-۱. بیان مختصر فلسفه اخلاق کانت.....
۱۳۱.....	۲-۲. اخلاق هگلی و اخلاق کانتی.....
۱۳۴.....	۲-۳. بیان کلی نقد هگل از اخلاق کانتی.....
۱۳۶.....	۲-۳-۱. انتقادات هگل در درسگفتارها بر اخلاق کانتی.....
۱۳۶.....	۱-۱-۳-۲. الف.....
۱۳۹.....	۲-۳-۱-۲. ب.....
۱۴۰.....	۲-۳-۱-۳. ج.....
۱۴۳.....	بخش سوم: ایدئالیسم سوژ کتیو فیشته
۱۴۵.....	۱. بیان کلیتی از فلسفه ایدئالیستی او.....
۱۴۹.....	۲. مرحله اول تفکر فیشته.....
۱۴۹.....	۲-۱. توضیحی درباره من و جایگاه آن در نظام فلسفی فیشته.....
۱۶۱.....	۲-۲. نقد اول و نحوه استنتاج مقولات در آن.....
	۲-۳. نقد دوم و جایگاه اخلاق و نکاتی درباره فلسفه دین و فلسفه
۱۶۸.....	سیاست و اخلاق وی.....
۱۶۸.....	۲-۳-۱. بیان کلی از خرد عملی در فیشته.....
۱۷۱.....	۲-۳-۲. انتقادات هگل.....
	۲-۳-۲-۱. بیان باقی ماندن فیشته در تناقض و ناتوانی او در گذر از
۱۷۲.....	شیء فی نفسه.....
	۲-۳-۲-۲. ایده خدا به عنوان وحدت واقعی سوژه و ابژه به عنوان
۱۷۵.....	امری که صرفاً در ایمان رخ می دهد.....

۲-۳-۲. عدم امکان دستیابی به شناخت مطلق در فیشته و بیان

یک بایستی به عنوان نهایت دستاورد وی..... ۱۷۸

۲-۴. نقد فلسفه سیاسی و فلسفه حقوق فیشته از نگاه هگل..... ۱۸۱

۳. مرحله دوم تفکر فیشته..... ۱۸۴

۴. جمع بندی کلی مگل..... ۱۸۶

ماحصل و مرور..... ۱۸۹

منابع..... ۱۹۵

منابع فارسی..... ۱۹۵

منابع انگلیسی..... ۱۹۷